

KURSUS I NETVÆRKET:

Familiejura i landbruget

Kurset indeholder topaktuelle og fagligt relevante emner inden for familieretten på et fagligt højt niveau. Der er endnu plads til nye deltagere i netværket.

Tid og sted

3.-4. maj 2017

Comwell Hotel Kongebrogaarden
Kongebrovej 63
5500 Middelfart

Læs om [Comwell Hotel Kongebrogaarden](#)

Målgruppe

Kurset henvender sig til rådgivere inden for DLBR-samarbejdet, der arbejder aktivt med familie- og arveret.

Udbytte

På et fagligt højt niveau får du opdateret din viden inden for familie- og arveret, så du kan levere en mere målrettet rådgivning til dine kunder inden for disse områder.

Indhold og metode

Vi arbejder med:

- Den praktiske håndtering af bodelingssager
- Pensionsrettigheders behandling ved skifte
- Udenlandske ægteskaber – det skal rådgiver være opmærksom på!
- Fremtidsfuldmagter
- Hvordan kan rådgiver sætte fokus på at fremme vigtigheden af fagområdet familiejura?
- Egne sager/Bordet rundt
- Nyt fra projekt Ejerskifte 2020 inden for arbejdet med familiejura

Formen er begge dage oplæg med refleksion og diskussion samt erfaringsudveksling.

Forberedelse

Du er meget velkommen til at indsende konkrete eksempler eller problemstillinger inden for de emner, der er på programmet. Eksempler og problemstillinger, som du støder på i dit daglige arbejde, og som du ønsker underviserne behandler i deres indlæg. Send forslag og input til Rikke Høgsaa Roding på mail: rhr@seges.dk senest 18. april 2017.

Egne sager

Vi arbejder med "Egne sager" ud fra den metode, der er beskrevet [her](#). Samme metode blev anvendt til kurset i september 2016. Udfyld skabelonen og send den til Merethe Egelund Olsen, mail: meo@seges.dk senest den 27. april 2017.

De indkomne sager sendes til deltagerne før kurset, og det forudsættes, at sagerne er læst, inden vi mødes.

Undervisere

- Lene Astrup Treffer, advokat, Ret & Råd Advokater
- Ulrik Grønborg, advokat, Advokaterne Sankt Knuds Torv
- Maryla Rytter Wróblewski, advokat, Nyborg & Rørdam Advokatfirma
- Helene Bendtsen, chefkonsulent og Pernille Lykke Jepsen, fuldmægtig, begge Justitsministeriet
- Christian Ullerup Petersen, direktør, UP Consult

Pris

2.700,- kr. ekskl. moms pr. deltager (der pålægges et tilsvarende "no-show-gebyr").

Kurset er udviklet i regi af projektet "Ejerskifte 2020", og du betaler derfor kun for forplejning og ophold.

Tilmelding

Foregår på seges.dk/akademi

Eller kontakt:

Seniorkonsulent, uddannelse Merethe Egelund Olsen, SEGES Akademi

Mail: meo@seges.dk, tlf. 8740 5426

Tilmelding er bindende og skal ske inden 31. marts 2017

Kontakt

Fagligt ansvarlig fra SEGES:

Rikke Høgsaa Roding, specialkonsulent:

Mail: rhr@seges.dk, tlf. 8740 5206

Obligatorisk efteruddannelse for advokater

Kurset tæller 16 lektioner à 45 minutter inden for familiejura.

Onsdag den 3. maj 2017

Fra kl. 8.30 **Indkvartering og kaffe**

Kl. 8.50 **Velkommen og introduktion til dagene**
 • Formål, indhold og form
v/ Rikke Høgsaa Roding, specialkonsulent, SEGES

Kl. 9.00 **1.0 Den praktiske håndtering af bodelingssager**
v/ Lene Astrup Treffer, advokat, Ret & Råd Advokater

Når et ægteskab opløses, skal man udover selve separationen/skilsmisken også have styr på bodelingen. Med bodelingen kan der være forbundet en række problemstillinger.

Indlægget har fokus på den praktiske håndtering af:

- Opstart af sagen
- Materiale til klientmødet
- Planlægning af sagen
- Fast ejendom
- Vurdering
- Overdragelseserklæring
- Regnskab for bo-perioden
- Husleje
- Familielån
- Gave
- Vederlagskrav
- Virksomheder
- Bodelingsoverenskomst
- Ægtefælleskifteloven i praksis

Der er indlagt pauser i løbet af formiddagen.

Kl. 12.00 **Frokost**

Kl. 12.45 **2.0 Pensionsrettigheders behandling ved skifte**
v/ Ulrik Grønborg, advokat, Advokaterne Sankt Knuds Torv

En meget stor del af ægtefællers opsparing er i dag placeret i pensionsrettigheder, og det er derfor vigtigt at være opmærksom på, hvordan disse rettigheder behandles i forbindelse med et skifte.

Indlægget har både fokus på pensionsrettigheders behandling på skifte i anledning af den ene af ægtefællernes død samt i tilfælde af separation eller skilsmisse.

Indlægget tager udgangspunkt i følgende:

- Hvordan skal henholdsvis førstafdødes og længstlevendes pensionsordninger behandles ved dødsboskifte?
- Hvilke pensionsrettigheder kan holdes udenfor et skifte i anledning af separation og skilsmisse?
- Hvornår kan ægtefælle tildeles compensation på baggrund af den pensionsmæssige situation? Hvad gælder i forhold til fællesskabs- eller rimelighedskompensation?
- Hvad kan ægtefællerne aftale med hensyn til pensionsrettigheder, herunder tips, paradigmer og faldgruber.
- Koblingen mellem pensionsrettigheders behandling på skifte i anledning af den ene af ægtefællernes død samt i tilfælde af separation eller skilsmisse, hvor forskelle og ligheder illustreres.

Såfremt der på tidspunktet for kurset er fremsat lovforslag om ny lov til ægtefællers økonomiske forhold, vil der afslutningsvist være et kort indlæg, hvor lovens hovedtræk samt forskelle og ligheder til den nuværende RVL ridses op.

Kl. 16.00 **3.0 Udenlandske ægteskaber – det skal rådgiver være opmærksom på!**
v/ Maryla Rytter Wróblewski, advokat, Nyborg & Rørdam Advokatfirma

Flere og flere udenlandske statsborgere får arbejde i det danske landbrug, hvilket skaber et naturligt øget behov for rådgivning særligt i de tilfælde, hvor den udenlandske statsborger vælger at indgå ægteskab i Danmark eller vælger at tage sin udenlandske familie med til Danmark.

Indlægget har fokus både på den situation, hvor begge ægtefæller er udenlandske statsborgere og bor i Danmark, og hvor den ene er dansk statsborger og den anden udenlandsk statsborger. Indlægget vil som udgangspunkt koncentrere sig om hollandske og østeuropæiske forbindelser.

Indlægget kigger nærmere på:

- Hvilke retsregler finder anvendelse?
- I hvilket land skal der oprettes ægtepagt/testamente?
- Hvilke praktiske forhold skal rådgiver være opmærksom på, når den ene ægtefælle er udlænding/landegrænsen krydses?
- Hvornår kan det være en fordel at oprette ægtepagter/testamenter i flere lande samtidig?
- Hvordan sikrer man sig, at dansk ret finder anvendelse i ægteskabet?
- Hvad sker der ved dødsfald – kan der gøres noget for at blive "fri" af oprindelseslandets lovgivning?

Der er indlagt pauser i løbet af eftermiddagen.

Kl. 18.15 **Pause**

Kl. 19.00 **Middag**

Efter middagen er der hyggeligt samvær

Torsdag den 4. maj 2017

Kl. 7.00 **Morgenbuffet**

Kl. 8.00 **4.0 Egne sager/Bordet rundt**

Vi arbejder med Egne sager inden for familie- og arveret ud for den metode, der er beskrevet oven for, og som også blev anvendt ved kurset i september 2016.

Hvis det skulle blive nødvendigt at prioritere tiden, vil problemstillinger indsendt som Egne sager blive prioriteret før Bordet rundt.

5.0 Nyt fra Projekt Ejerskifte 2020 inden for arbejdet med familiejura
v/ Rikke Høgsaa Roding, specialkonsulent, SEGES

Hvad er der sket siden sidst, og hvad er der i pipeline i projektet inden for familiejura?

Kl. 10.30 **6.0 Fremtidsfuldmagter**

v/ Helene Bendtsen, chefkonsulent og Pernille Lykke Jepsen, fuldmægtig, begge Justitsministeriet

Fokus for indlægget er de nye regler om fremtidsfuldmagter, der går ud på, at borgere under betryggende former får mulighed for selv at udpege en eller flere repræsentanter (fremtidsfuldmægtige) til at varetage deres økonomiske og personlige forhold, hvis borgeren pga. sygdom mv. ikke længere er i stand til at varetage disse forhold. Indlægget fokuserer alene på de overordnede linjer, som følger af loven.

Ved indlægget gennemgås:

- Baggrund og formålet med ordningen
- Hvad er en fremtidsfuldmagt?
- Hvem kan oprette en fremtidsfuldmagt?
- Hvordan etablerer man en fremtidsfuldmagt? Og hvilke forhold kan omfattes?
- Hvem kan være fremtidsfuldmægtig?
- Hvad er et privat tilsyn?
- Hvordan sættes fremtidsfuldmagten i kraft?
- Hvilke konsekvenser har en ikrafttræden?
- Fuldmægtigens opgaver og ansvar
- Statsforvaltningens opgaver og ansvar
- Ændring og tilbagekaldelse af fuldmagten
- Rækkevidden af "gamle" generalfuldmagter
- Om muligt gives en status på, hvor langt man er i forhold til lovens ikrafttræden, uden at underviserne dog kan gå nærmere ind i udmøntningen af forslaget.

Der er indlagt pauser i løbet af formiddagen.

Kl. 12.00

Frokost

Kl. 12.45 **7.0 Hvordan kan rådgiver sætte fokus på at fremme vigtigheden af fagområdet familiejura?**

v/ Christian Ullerup Petersen, direktør, UP Consult

Baggrund

Der opleves en udfordring med at få sat fokus på vigtigheden af fagområdet familiejura – både ved understøttelse af rådgiverens dialog med landmandsfamilien og internt i virksomheden, når viden om familiejura skal videreformidles.

Indhold

Fokus for indlægget er, hvordan rådgiver kan få sat fokus på at fremme vigtigheden af fagområdet familiejura, herunder:

- synliggørelse af værdien af de ydelser inden for familiejura, som rådgiver leverer,
- idéer og inspiration til kundebearbejdning,
- afprøvning af metoder til, hvordan fagområdet kan understøttes ved rådgiverens/andre kollegaers dialog med landmandsfamilien, samt
- erfaringsudveksling og idéforslag til, hvad der kan videre kan gøres.

Der er indlagt et kvarters pause i løbet af eftermiddagen.

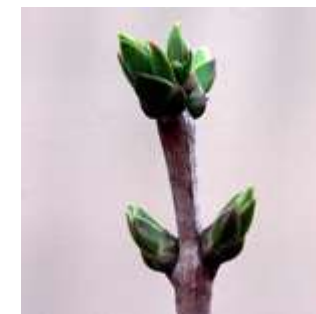
Kl. 15.30

Tak for denne gang

Den praktiske håndtering af bodelingssager

Lene Astrup Treffer
Ret & Råd Advokater
Den 3. maj 2017 kl. 9.00–12.00.

Indledning

- Præsentation
- Plan for dagen
- Praktiske informationer
- Dialog og spørgsmål

Opstart af sagen

- Telefonkontakt/møde
- Prisoplysning
- Hvidvask oplysninger
- Interessekonflikt afdækkes
- Hastesag, ophørsdag

Klientmøde

- Materiale
 - Personlige skatteoplysninger
 - Pensionsinfo
 - Årsopgørelser fra SKAT
 - Ægtepagt
 - Testamente
 - Engagementsoversigt
 - Registreringsattester
 - Oplysning om ejendom

Efter mødet

- Taktisk planlægning
 - Brev til modparten/modpartens repræsentant
 - Fællesmøde
 - Selv opstarte
 - Skifteretten
- Boopgørelse - råudkast

Struktur på sagen

- Forskellige regelsæt og myndigheder
 1. Separation/skilsmissе og ægtefællebidrag
 2. Børn og bidrag
 3. Bodeling

- Faste ejendomme
 - Vurdering, fælles indhentelse, pris, tilstede, tilstandsrapport
 - Salg, prisnedsættelse/afslag, uenighed om vilkår/pris
 - Udlægges, overdragelseserklæring udarbejdes og tinglyses
 - Boperioden:
 - Indtægter
 - Udgifter
 - Rentefradrag
 - Husleje TFA 2013.105, TFA 2015.621

Familielån/gældsforpligtelser

- Indbyrdes krav, dokumentation, gave, ægtepagt
- Lån fra familie – bevisbyrde, forklaring i Retten
- TFA 2013.664VLD

Virksomhed/selskaber

- Regnskabsmateriale
- Vurdering, mægler, organisation, revisor
- Varelager og driftsmidler
- Skattepassivering

Pensioner

- Fremgangsmåde – undersøgelser
- Pensionsinfo, kontakt til arbejdsgiver
- Udgangspunkt: Hver part egne pensioner
 - U1: Ægtepagt om deling
 - U2: Ekstra pensioner deles
 - U3: Fællesskabskompensation
 - U4: Rimelighedskompensation

Pensioner

- Den der mener, at sædvanlig pension har bevisbyrden
- Oprettet som led i ansættelsesforhold, sædvanlig
- Forhandlet på organisationsniveau
- Særlig "chef-aftale" eller lignende
- Alternativ til lønforhøjelse
- U2012.1075ØLD
- Mindre end 5 års ægteskab, § 16c

Bodelingsoverenskomst

- Ophørsdag og udlægsdag
- Hvorledes værdiansættes aktiverne
- Separat boopgørelse eller inkorporeret
- Separat overdragelseserklæring eller inkorporeret
- Alle aktiver med, pensioner og skat
- Omkostninger, salær og gebyrer
- Advokatrepræsentation
- Betalingsfrist, forrentning og tvangsfuldbyrdelesklausul
- Betingelser (endeligt skøde eller lignende)

Ægtefælleskifte

Indledning:

- Lov om ægtefælleskifte (Lov nr. 594 af 14. juni 2011)
- Trådte ikraft den 1. marts 2012
 - HR: Sagens indbringelse for Skifterettens afgørende
 - U1: Hvis separation/skilsmissen før 1/3 2012, da anvendes ikke §§ 50 og 51 (ophørsdag) og § 67 (urimeligt ringe)
- Ændringer i RPL vedr. fri proces og sikkerhedsstillelse
- Ændringer i ÆL - § 56 ophævet
- Ændringer i RAL – regler og satser for retsafgift

Ægtefælleskifte

Indledning – kort oversigt:

- Anmodning til Skifteretten
- Skifterettens opgaver:
 - Vejledning
 - Oplysning af boet
 - Løse tvister
 - Tvangsmæssige foranstaltninger
 - Tilsyn med bobehandlere

Ægtefælleskifte

Indledning – kort oversigt:

- Bobehandlere (ikke bobestyrer)
- Bobehandlers opgaver:
 - Oplyse boet
 - Afholde bomøder
 - Udarbejdelse boopgørelse
 - Udlæg af aktiver
 - Indhente vurderinger

Ægtefælleskifte

Indledning – kort oversigt:

- Andre ændringer:
 - Ophørsdag § 51
 - Hurtigere sagsbehandling (1 år)
 - Mulighed for partielt skifte
 - Deling af negative boer
 - Bistand til tvister i private skifter
 - Mindre afgift
 - Ændrede regler om fri proces og advokatbeskikkelse

Skifterettens kompetence:

- §1:
 - Deling af ægtefællers fællesbo, også hvis negative bodele
 - Opløsning af ægtefællers sameje om flere aktiver
 - Opløsning af ugifte samlevendes sameje om flere aktiver i forbindelse med samlivets ophør
 - Opløsning af andre boer, interessentskaber
 - Krav, at der er et bo

Negative boer:

- Skifteretten kompetent, selvom begge bodele er negative:
 - Sikrer formel deling
 - Få afgjort tvister
 - Indbyrdes fordeling af gælden

Ægtefælleskifte

Partielt skifte:

- § 1, stk. 2. Enkelte punkter, hvorom der er uenighed:
 - Understøtter privat skifte
 - Krav at bo, så nødvendigt med mere end et spørgsmål
 - Kun en "slags" bobehandling

Ægtefælleskifte

Enkelt tvister § 2:

- Skifteretten skal behandle enkelt tvister efter de almindelige regler i RPL:
 - Almindelig retsafgift og omkostninger
 - Principielle sager kan henvises mm.
 - Småsagsprocessen
 - Dog lukkede døre, jf. § 68

Ægtefælleskifte

Enkelt tvister § 2, stk. 1:

Nr. 1: Opgørelse og fordeling af aktiver og passiver

Nr. 2: Opgørelse af bodele

Nr. 3: Vederlagskrav i henhold til RVL § 23

Nr. 4: Pensionskompensationskrav, RVL §§16d-16f

Nr. 5: Afgræsning af særeje

Nr. 6: Særejekompensationskrav § 67 (urimeligt ringe)

Ægtefælleskifte

Selvstændige sager § 2, stk. 2:

- Skifteretten afgør om der er særejekompensationskrav og
- Tilsidesættelse, ændring eller fortolkning af ægtefællers bodelingsaftaler

§ 3: Loven gælder ikke for skifte af dødsboer eller uskiftet bo

§§ 4-5: International kompetence:

- Krav at en af parterne har bopæl her eller aftale

Stedlig kompetence §§ 6-8:

HO: Skifteretten, der hvor parterne senest havde fælles bopæl, hvis mindst en af dem fortsat har bopæl i retskredsen.

Ingen bor i retskredsen, da modpartens bopæl

Parterne kan aftale hvilken skifteret

Ægtefælleskifte

Indsigelser mod Skifterettens kompetence § 14:

- Er der overhovedet et bo
- Indsigelser om at boet er delt:
 - Ved aftale
 - Stiltiende
 - Passivitet

Genoptagelse § 78:

- Kun offentligt skiftede boer med stadfæstet bopgørelse
 - F.eks. Glemte aktiver og passiver
 - Væsentlige fejl under bobehandlingen
 - Væsentlige nye oplysninger
- Privat bodelingsoverenskomst skal først tilsidesættes ved Skifteretten efter § 2, stk. 2, nr. 2

Ægtefælleskifte

Anmodning til Skifteretten §§ 9-10:

- Formkrav til anmodningen – se blanket
- Anmodningen kan indsendes, når der er:
 - Ansøgt om separation/skilsmisses
 - Anlagt omstødelsessag
 - Afsagt dekret om bosondring

Det vil sige, at det ikke er et krav, at separation/skilsmisses er bevilget/dom afsagt

- Afgift på kr. 400,00 skal betales samtidig med indsendelse af anmodning

Indkaldelse til møde i Skifteretten §§ 11 og 12:

- Pligt til at møde personligt
- Pligt til at indsende oversigt over aktiver og passiver – se blanket
- Skifteretten kan indhente personlig skattemappe og undersøge om der er lavet ægtepagt

Ægtefælleskifte

Udeblivelse fra mødet § 13:

- Afgørende betydning, at begge parter møder personligt
- Udeblivelse medfører afvisning
- Den anden ægtefælle kan begære skiftet behandlet
- Mødepligten kan gennemføres med tvangsmidler §72
- Hvis begge udebliver hæves sagen
- Lovligt forfald

Ægtefælleskifte

Vejlednings- og forligsmøde § 15:

- Skifterettens opgaver:
 - Afklare om nødvendige oplysninger foreligger
 - Afklare hvad der er uenighed om
 - vejlede om de grundlæggende regler
 - vejlede om omkostningerne
 - Forsøge at opnå forlig
- Der er mulighed for et eller flere møder, særligt, hvis tæt på forlig
- § 16: Iværksætte bevisførelse
- § 14: Tage stilling til præjudicielle spørgsmål § 14

Efter vejlednings- og forligsmødet:

- Forlig
- Henvisning til bobehandler
- Retsmægling – kræver retssag anlagt
- Indkaldelse til nyt møde
- Ingenting
- Retsbog efter mødet

Æftefælleskifte

Udpegning af bobehandler:

- § 18 – Skifteretten udpeger en bobehandler
- Ønskes en bestemt kan denne udpeges, hvis enighed kan vælges en bobehandler, der ikke er autoriseret.

Regler for bobehandlere i lovens kapitel 6:

- Autorisation
- Inhabilitet
- Tilsyn
- Tilbagekaldelse af udpegning
- Klage

Sikkerhedsstillelse § 37:

- Ved henvisning til bobehandler skal der altid stilles sikkerhed for omkostningerne ved boets behandling – betingelse
- Sikkerheden skal dække retsafgiften, bobehandlers salær og udgifter til vurderinger eller indhentelse af oplysninger
- Den der har begæret henvisningen skal stille sikkerhed – hvis begge har begæret, påhviler sikkerhedsstillelsen dem begge
- Stilles sikkerheden ikke afvises sagen

Retsafgift:

- Anmodning om bistand kr. 400,00, RAL § 34a
- Bobehandler: ½% af fællesboets bruttoaktiver, dog max. Kr. 10.000,0 (forfalder når boopgørelsen er endelig)
- Ved enkelttvister betales almindelig retsafgift
- Bistand under privat skifte kr. 400,00, RAL § 39b

Udgifter til vurdering:

- Udgifter til alle de sagsbehandlingsskridt, der kan forudses
- §39 – Skifteretten kan kræve, at den part, der har begæret et sagsbehandlingsskridt også stiller sikkerhed herfor

Bobehandlers salær:

- Skifterettens skøn over sagens forventede omfang.
- Lovens forarbejder:
 - 5 timer – ikke noget at dele eller almindeligt indbo
 - 10 timer – ukompliceret bo
 - 20 timer – bo af en vis størrelse
 - 40 timer – kompliceret bo

Fritagelse for at stille sikkerhed:

- §37, stk. 2: Skifteretten kan fritage en part, hvis der ikke kan stilles sikkerhed, og udsigt til boslodskrav
- Fri proces, medfører fritagelse for at stille sikkerhed – ikke for betaling

Ægtefælleskifte

Fri proces:

§1 sager: Fri proces meddeles af Skifteretten – opfylde de økonomiske betingelser, og ikke åbenbart, at man ikke kan få medhold

§2 sager: Fri proces meddeles af Civilstyrelsen

Fri proces efter §1 medfører:

Fritagelse for:

- At stille sikkerhed
- Betaling af partens andel af bobehandlers salær
- Den subsidiære hæftelse for Statskassens krav mod den anden part (§44, stk. 1)

Omfatter ikke:

- Man skal betale kr. 400,00 for anmodningen
- Skifteafgiften på ½%
- Egen andel af omkostninger til vurdering

Ægtefælleskifte

Advokatbeskikkelse §23:

NB: Ikke længere sammenhæng mellem fri proces og advokatbeskikkelse

- Søges hos Skifteretten
- Mulighed for advokatbeskikkelse er blevet stærkt begrænset
- Alene beskikkelse, hvis det findes uforsvarligt, at behandle boet uden at parten har advokatbistand
- Beskikkelsen kan begrænses til bestemt antal timer eller en bestemt opgave

Bobehandlerens opgaver §§ 19 og 20:

- vejlede og bistå i praktiske spørgsmål
- Pligt til at opnå holdbare løsninger på konflikterne
- Tilvejebringe grundlaget for at kunne udarbejde boopgørelse
- Løbende orientere om forløb
- Afholde bomøder og lave referat heraf

Balancen mellem undersøgelse og parternes bevisbyrde

Ægtefælleskifte

Bobehandlerens opgaver §§ 19 og 20:

- Kan kun iværksætte vurderinger, indhente oplysninger, antage bistand mv. hvis parterne er indforstået hermed. Hvis en part modsætter sig skal spørgsmålet forelægges Skifteretten.
- Ingen myndighed til at træffe afgørelse
- Orienter Skifteretten, hvis:
 - Omkostningerne forøges, da skal sikkerhedsstillelsen øges
 - En part har behov for juridisk bistand
 - Ikke der kan laves boopgørelse

Ægtefælleskifte

Bobehandlers opgaver §§ 19 og 20:

- Kan henstille til betaling af aconto boslod, § 26
- Ved uenighed opfordre til sagsanlæg efter § 2
- Redegøre for egen vurdering, som lægges til grund i boopgørelsen, hvis ikke sag anlægges
- Sælge aktiver § 25 i ægtefællers navne, og for deres risiko
- Opfordre til advokatbistand
- Evt. indstille, at der beskikkes advokat
- Orientering om salær og omkostninger § 21

Boopgørelse og afbrudt skifte, §§ 28, 29 og 30

- Udkast til boopgørelse med redegørelse, boopgørelse og eventuelt boregnskab og indstilling af salær og fordeling af omkostninger
- Afbrudt skifte, hvor bobehandler må afslutte sit arbejde før en endelig boopgørelse kan udarbejdes (hvis f.eks. forhøjet sikkerhed ikke stilles)
- Skal forelægges parterne og Skifteretten
- 4 ugers frist for indsigelse ellers stadfæstelse

Indsigelser:

- Mod salær og omkostningsdeling – Skifteretten træffer afgørelse efter §§ 40 og 42
 - Som udgangspunkt lighedeling
- Mod boopgørelsen – Skifteretten kan rette fejl, såfremt der ikke er tvivl om retstilstanden. En indsigelse må ellers forfølges ved sagsanlæg § 2.
 - Herefter stadfæstes boopgørelsen som endelig og kan tvangsfuldbyrdes.

Efter retssager

- Når enkelt tvist er afgjort tilrettes boopgørelsen og stadfæstes.
- § 2 tvister – kun de enkelte spørgsmål er afgjort, overvej at lave samlet aftale/bekræfte endelig bodeling.
- Efterfølgende ekspeditioner: Overdragelse, tinglysning og opdele gæld, frigøre for hæftelse mm.

Ægtefælleskifte

- Skifterettens bistand til privatskiftende parter:
- §65 bistand til sagens oplysning (kr. 400,00)
 - Afgørelse om sagkyndig vurdering
 - Udmelde skønsmand
 - Pålægge part eller vidne at afgive forklaring under straffeansvar
 - Fremlægge dokumenter

Spørgsmål ?

Ret&Råd

ADVOKATER

Lene Astrup Treffer
Ret&Råd Advokater
Østerbrogade 142, 9400 Nørresundby
Tlf. 38 42 43 00
Mail: lat@ret-raad.dk
www.ret-raad.dk

Familiejura i landbruget - pensionsrettigheders behandling ved skifte

Onsdag d. 03.05.2017

Adv. [L] Ulrik Grønberg
ug@askt.dk

Program:

Ægtepagter om pensionsdeling

1.a. Valg af rette ægtepagtstype

1.b. Sådan læser du pensionsoplysningerne

Død

Pensioners behandling ved død

2.a. Den afdødes pensioner?

2.b. Tabel med alle skifteformer

Skilsmisse

Pensioners behandling ved skilsmisse

3.a. Skal ingen pensioner deles?

3.b. Kan man få kompensation?

3.c. Hvordan behandles allerede udbetalte pensionsbeløb ved skilsmisse?

Ægtepagt om pensionsdeling

- Hvad er målet? At stille M og H så lige som muligt, rent pensionsmæssigt, i tilfælde af separation/skilsmiss.

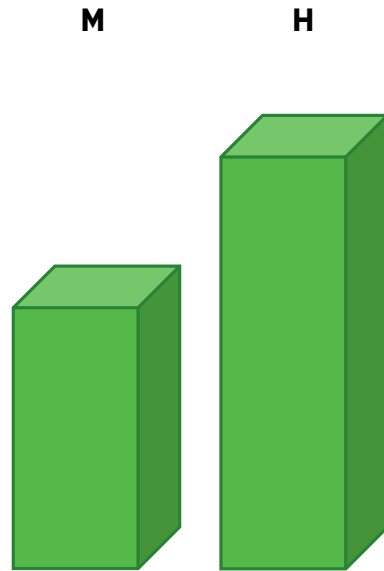

- Vi skal dog ikke af vanvare komme til at stille den ene ringere ved at oprette ægtepagten.
- Ofte vil det ikke være muligt at stille ægtefællerne 100 % lige. Men man kan opnå at mindske forskellen – og derved stille den pensionsmæssigt fattigste bedre end før ægtepagten blev oprettet.

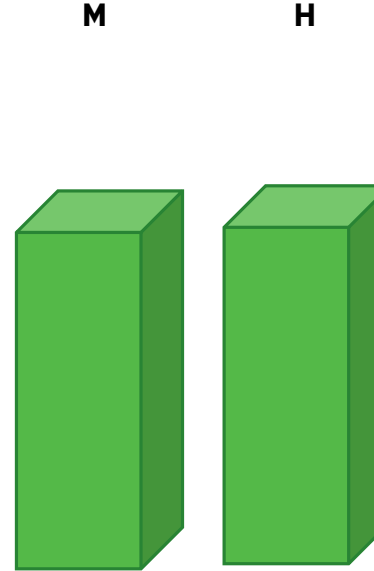
Fire familier – hvad er rette ægtepagtstype?

Familie nr. 1: Ægtepagt om deling af (kun) kapital- og ratepensioner

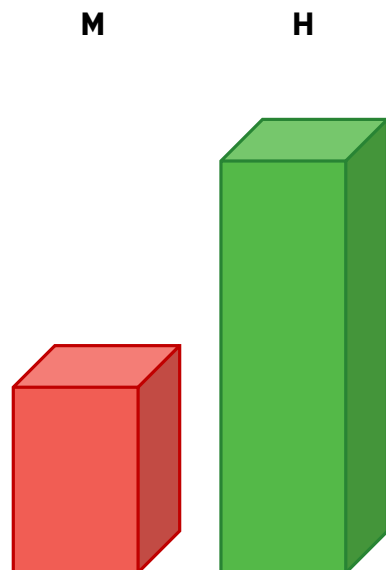
M har en ratepension på 400.000 kr.
H har en ratepension på 600.000 kr.

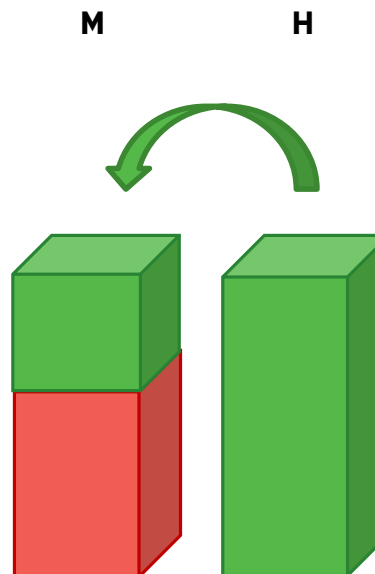
M har en ratepension på 500.000 kr.
H har en ratepension på 500.000 kr.

- En **ægtepagt (kun) om deling af kapital- og ratepensioner** ville stille dem lige (på nuværende tidspunkt).
- Ikke "best practice" i dag.

Familie nr. 2: Ægtepagt om deling af *overskydende* kap.- og ratepensioner

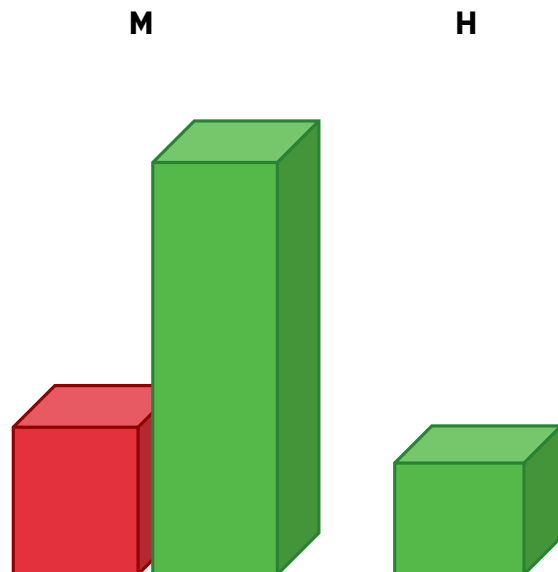
M har en livsvarig pension på 300.000 kr.
H har en ratepension på 600.000 kr.

M har en livsvarig pension på 300.000 kr.
samt en ratepension på 150.000 kr.
H har en ratepension på 450.000 kr.

- "Delingen af værdien af de i § 1 nævnte pensioner skal alene ske i det omfang værdien af den ene ægtefælles samlede pensioner, herunder rentepensioner, overstiger værdien af den anden ægtefælles samlede pensioner, herunder rentepensioner."
- Hvordan er det med gyldigheden af denne type ægtepagter? Og hvad bør man af forsigtighedshensyn skrive som "plan B" i ægtepagten, hvis ovenstående viser sig ikke at være gyldigt?

Familie nr. 3: Deling kun af den bedst stillede delbare pensioner

M har en ratepension på 600.000 kr. og en livsvarig pension på 250.000 kr.
H har en ratepension på 200.000 kr.

- *Træt af spekulationer om gyldighed?*
- *Der findes en letforståelig ægtepagt, der ikke efterlader tvivl...*

[NB: Passer desværre kun til ret få menneskers pensionsforhold – giftig for alle andre]

- En ægtepagt om deling af kun M's ratepension.
- Langt mere klar - men passer kun til par, hvor der ikke er chance for, at hun overhaler M med sine pensionsindbetalinger i fremtiden.
- Suppleret med særeje som compensation?

Hvilken type ægtepagt om pensionsdeling er den rigtige til din klient?

Deling af (kun) kap.- og ratepensioner

- Vil let kunne føre det forkerte resultat, såfremt der også indbetales til en livsvarig pension, der jo holdes udenfor deling.

Deling af overskydende kap.- og ratepensioner

- Vil passe til de fleste, da den tager beregningsmæssig højde for de livsvarige pensioner.
- Har (endnu) ikke sikker hjemmel.
- Vil ikke nødvendigvis føre til 100% balance – men forskellen vil dog som oftest blive mindsket.
- Overvej altid, hvad der skal stå i ægtepagtens § 2.2. som "plan B" ved ugyldighed – flere muligheder.

"Den mest udbredte løsning i praksis"

Deling kun af den bedst stillede delbare pensioner

- Bruges når den person med størst livsvarig pension *også* har størst delbare pensioner
- Lettere at forstå – og man undgår pensionssammenligning
- Overvej først, om der er reel risiko for, at fremtidige indbetalinger kan ændre billedet.
- Overvej at supplere med **sumsæreje til den pensionsmæssigt dårligst stillede** – men vid, at det hurtigt bliver et forkert beløb.

Familie nr. 4: M har alle pensionerne?!

- Særeje som kompensation?

Pensioners deling – hvad skal du bruge af oplysninger?

- Case: Sæt dig ind i oplysninger fra Pensionsinfo.dk – dog kun for M.

1) Læg i eksemplet til grund, at H er deltidssygeplejerske med udsigt til en livsvarig pension på 350.000 kr. pr. år. Hun har ikke anden pensionsopsparing.

2) Læg også til grund, at M og H har udsigt til samme ATP og samme folkepension, samt at de er jævnaldrende og begge forventer at gå på pension, når de er 68 år.

PensionsInfo ..

Kan man stole på Pensionsinfos forventede fremtidige pension...?

- En prognose, baseret på forventning om renteudviklingen, indbetalingsmønster, antal leveår som pensionist.
- 1: Sammentæl de forventede delbare pensioner for M og for H som pensionister
- 2: Lav en sammentælling af hver ægtefælles ikke-delbare pensioner *pr. år*

Eksempel på prognose for M

Hvis du går på pension som 68-årig får du (2 | 2)

Detaljer

	Leverandør, aftalenr.		Bemærkninger	68 år	69 - 77 år	fra 78 år
Folkepension	Folkepension - grundbeløb	S	Udbetales tidligst fra 68 år Standard sats - ikke beregnet	72.756 kr.	72.756 kr.	72.756 kr.
	Folkepension - pensionstillæg	S	Udbetales tidligst fra 68 år Ikke beregnet	0 kr.	0 kr.	0 kr.
På én gang	Bank/Pension 13666	F	Aldersopsparing	80.900 kr.	0 kr.	0 kr.
	Danica Pension 110 3403 5897	A	Kapitalpension	0 kr.	0 kr.	0 kr.
	Danske Bank 4605050395	F	Aldersopsparing	0 kr.	0 kr.	0 kr.
	Danske Bank 3655079823	A	Kapitalpension	25.000 kr.	0 kr.	0 kr.
Over en årrække	Danske Bank 3627827423	S	Ratepension Udbetales i 10 år	133.100 kr.	133.100 kr.	0 kr.
Så længe du lever	ATP ATP Livslang Pension	S	Livsvarig pension Udbetales tidligst fra 68 år	20.600 kr.	20.600 kr.	20.600 kr.
	Bank/Pension 13666	S	Livsvarig pension	426.400 kr.	426.400 kr.	426.400 kr.
	Danica Pension 110 3403 5897	S	Livsvarig pension	0 kr.	0 kr.	0 kr.
	PFA Pension 07521031	S	Livsvarig pension Udbetales tidligst fra 60 år	6.900 kr.	6.900 kr.	6.900 kr.
I alt				765.656 kr.	659.756 kr.	526.656 kr.

S Skattepligtig
 F Skatte- og afgiftsfri
 A Afgiftspligtig

[c] Adv. Ulrik Grønborg

Når tallene foreligger, dan dig et indtryk af forskellene med 4 spørgsmål:

- **Spg. 1:** Får M eller H mest udbetalt årligt i livsvarig pension?

M ☒

H ☐

- **Spg. 2:** Beregn forskellen mellem de årlige udbetalinger til M og H. Gang forskellen med 20.

Eks: M's 433.300 kr./år - H's 350.000 kr./år = forskel på 83.300 kr./år X 20 = **1.666.000 kr.** mere til M i løbet af 20 år

- **Spg. 3:** Den ægtefælle, der har den mindste livsvarige pension – hvad er værdien af vedkommendes delbare pensioner som pensionist? Sammenlign med tallet ovenfor.

I eksemplet: H har ingen delbare pensioner at modregne i – det har kun M. H har også mindst livsvarige pensioner.

- **Hvilken ægtepagt skal de vælge? (kig på paradigmerne)**

- En ægtepagt om deling af **overskydende kapital- og ratepensioner** ville i dette tilfælde ikke stille M og H ens. H ville dog få halvparten af M's kapital- og ratepensioner, hvilket er mere end hun får nu.
- En ægtepagt om deling af **M's kapital- og ratepensioner** ville også være en mulighed. Den vil dog føre til samme resultat som ovenstående. Skal H stilles (endnu) bedre, skal hun have særeje om sit hus/sumsæreje og derved komme nærmere en balance i tilfælde af skilsmisse.
- Men hvor stort et særeje?

Udbredte
myter om
pensioner:

■ **"Alle pensioner er særeje i tilfælde af skilsmisse"**

SVAR: NEJ. Der er bestemt mange "ekstra" pensionsordninger, og disse deles ligeligt ved skilsmisse – også livrenter. Det vil især selvstændige virksomhedsejere opleve.

■ **"Alle pensioner går udenom boet ved dødsfald"**

SVAR: NEJ. Der skal sondres mellem førstafdødes pensioner, længstlevendes pensioner – og længstlevendes udbetalte pensioner.

■ **"Kompensation har til formål at stille ægtefællerne lige pensionsmæssigt"**

SVAR: NEJ. Det er ikke en ægtepagt om lige deling – der er ikke mulighed for at komme op på niveau med sin ægtefælle.

■ **"Det er i praksis umuligt at opfylde betingelserne for at få kompensation"**

SVAR: NEJ. Skønt der er mange vilkår og begrænsninger, er der enkelte, der har formået at få tilkendt kompensation.

■ **"Kompensationens størrelse er et frit skøn, foretaget af en dommer"**

SVAR: NEJ. Selvom der er et element af skøn ved kompensationens beregning, kan man ikke frit skønne, hvad der er et "passende" beløb.

Udbredte
myter om
kompensation:

Hvem er "nærmeste pårørende" hvis du ikke gør noget?

Ægtefællen

**Samlever i
fast forhold***

* Skal bo sammen OG
enten have barn eller
boet sammen i 2 år

Livsarvinger

**Arvinger i
henhold til
testamente**

"Nærmeste pårørende" fremgår
af FAL § 105a og POL § 5a.

**Arvinger efter
arveloven
(slægt)**

Hvordan behandles pensioner ved død?

■brug tabellen, når du får en konkret forespørgsel - her er blot tre hovedprincipper:

- 1) Den *førstafdødes* pensioner tilfalder den begunstigede udenom dødsboet (nærmeste pårørende eller en navngiven begunstiget),
- 2) Den *længstlevendes* pensioner holdes udenfor deling,
- 3) *Udbetalte pensioner* indgår (med undtagelse af kapitalpensioner, der er ordinært udbetalte og ej forbrugt).

Oversigt over reglerne om deling af pensionsordninger

Pensionsordninger skal ikke deles ved separation, skilsmisse eller bosondring.

- U1 Urimelige pensionsordninger (**ekstra pensioner**) skal dog deles, hvis ægteskabet har varet mere end 5 år, jf. [RVL § 16 b](#) og [§ 16 c](#), medmindre pensionsordningen ved ægtepagt er gjort til særeje, jf. [RVL § 16 h, stk. 1](#).
- U2 Mulighed for **fællesskabskompensation**, jf. [RVL § 16 d](#), medmindre pensionsordningen ved ægtepagt er gjort til særeje, jf. RVL § 16 h, stk. 1.
- U3 Mulighed for **rimelighedskompensation**, hvis ægteskabet har varet mere end 15 år, jf. [RVL § 16 e](#), medmindre pensionsordningen ved ægtepagt er gjort til særeje, jf. [RVL § 16 h, stk. 1](#).
- U4 Parterne har oprettet **ægtepagt** om, at kapital- og ratepensioner m.v. skal deles ved separation, skilsmisse eller bosondring, jf. [RVL § 16 h, stk. 2](#)

Rimelige/urimelige pensionsordninger?

Følgende pensionsordninger er som udgangspunkt rimelige og skal derfor ikke deles:

1 **Alle sædvanlige arbejdsmarkedspensioner.**

Må anses som udtryk for det pensionsopsparingsniveau, der er almindeligt accepteret som svarende til de pågældendes uddannelses- eller arbejdsmæssige situation.

2 Ægtefæller, der ikke er omfattet af en pensionsordning som led i ansættelsen, kan ligeledes indbetale **tilsvarende regelmæssige pensionsbidrag**, herunder til en kapital- eller ratepension. Sådanne pensioner er også rimelige.

3 **"Opfyldningsopsparing"** er rimelig:

Ekstra indbetalinger, der skal bringe den i pensionsmæssig henseende ringest stillede ægtefælle op på niveau med den anden ægtefælle, er også rimelige, hvis økonomien i øvrigt tilsiger en sådan ekstra opsparing.

Rimelige/urimelige pensionsordninger?

Eksempel:

Mogens er overenskomstansat hospitalslæge. Han har et bijob i fritiden, og han bruger en del af pengene fra dette bijob til at indskyde 50.000 kr. på en ratepension.

- *Hvordan er Mogens stillet ved skilsmisse?*

SVAR: Denne pension er "ekstra" og skal deles ved skilsmisse.

- *Hvad nu, hvis Mogens havde indskud pengene på en livrente i stedet for en ratepension?*

SVAR: Stadig deles.

- *Hvilken forskel ville det gøre, hvis ægteskabet var indgået i 2013??*

SVAR: I så fald ville ægteskabet have været mindre end 5 år, og så ville Mogens kunne holde alle pensioner udenfor deling, også ekstra pensioner, jf. RVL § 16 C, stk. 1.

Rimelige/urimelige pensionsordninger?

- Hvad med de selvstændigt erhvervsdrivende?
 - Har ingen overenskomst – og dermed ingen overenskomstmæssig pension, som kan holdes uden for deling.
 - Kan holde private pensionsudbetalinger uden for deling, hvis de ikke overstiger sædvanlige arbejdsmarkedspensionsindbetalinger inden for det pågældende område.
- Hvad er rette sammenligningsgrundlag for, hvad der er en sædvanlig pensionsindbetaling?

Eksempel: **Jurister**

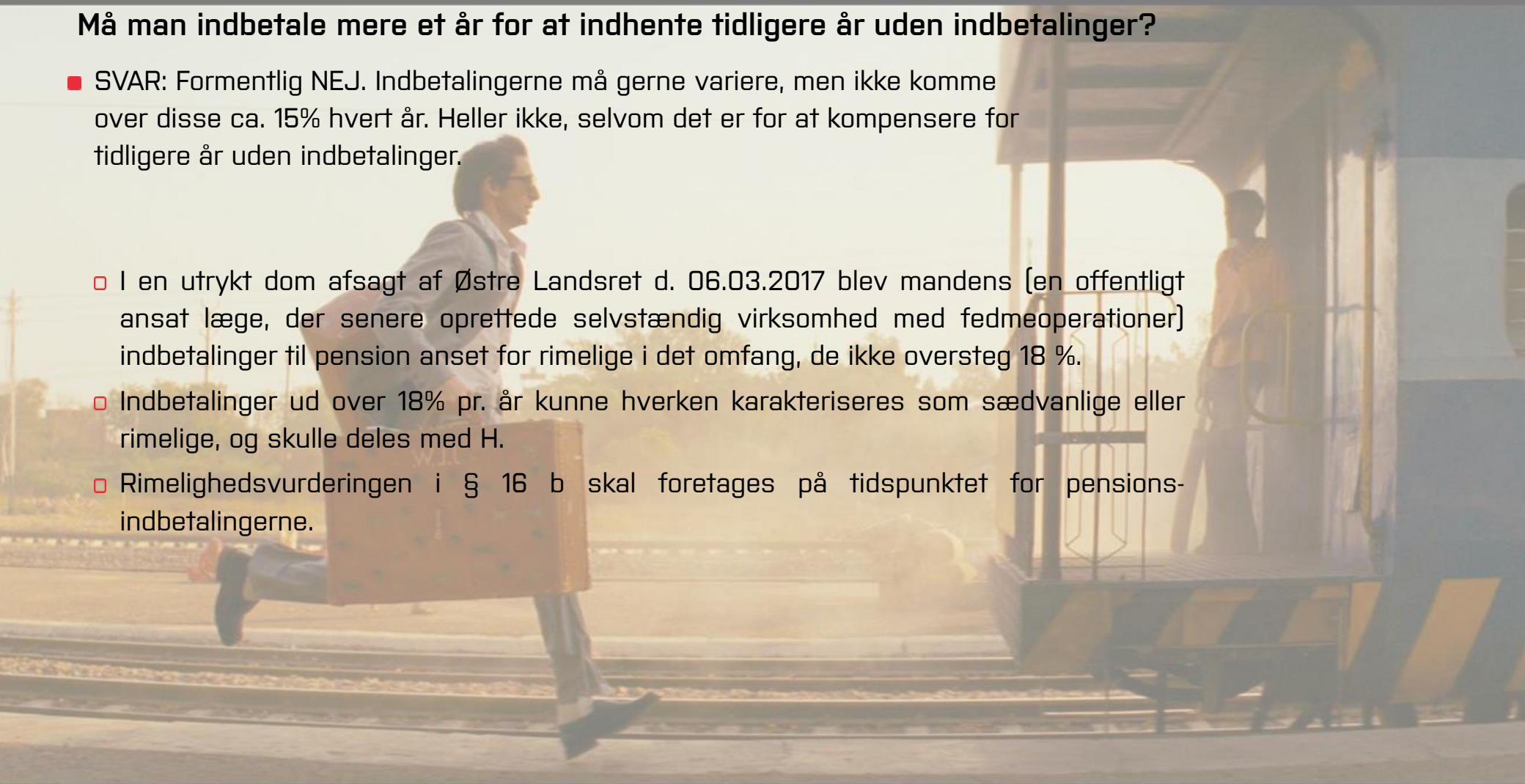
- Jurister, der er medlemmer af foreningen DJØF, vil typisk spare op via Juristerne og Økonomernes Pensionskasse (JØP).
- DJØF's officielle lønstatistik s. 4: En offentligt ansat jurist i staten har et pensionsbidrag på 17,1 %

djøf

- Pensionsbidrag kan variere fra ansættelse til ansættelse, men et årligt pensionsbidrag på 15% i det private kan ikke anses for urimeligt.
- Indbetalingerne må gerne variere år for år, bare de ikke kommer over disse ca. 15% hvert år.
- I en utrykt dom afsagt af Skifteretten i Lyngby d. 15.07.2016 (SKS 294/2016) blev mandens (en revisor, ansat i finanssektoren) indbetalinger til pension, der igennem årene havde varieret **mellem 6,7% og 16,9 %** af indtægten, anset for rimelige.
- I en utrykt dom afsagt af Skifteretten i Herning d. 26.09.2016 (SKSæ 794/2015) blev mandens (en selvstændig murermester, der havde opsparet ca. 12,5 mio. kr. i pensioner) samlede indbetalinger anset for rimelige, idet de – selvom de havde været meget svingende – ikke i noget år udgjorde mere end **ca. 15 %** af årets indtægt.

Må man indbetale mere et år for at indhente tidligere år uden indbetalinger?

- SVAR: Formentlig NEJ. Indbetalingerne må gerne variere, men ikke komme over disse ca. 15% hvert år. Heller ikke, selvom det er for at kompensere for tidligere år uden indbetalinger.
- I en utrykt dom afsagt af Østre Landsret d. 06.03.2017 blev mandens (en offentligt ansat læge, der senere oprettede selvstændig virksomhed med fedmeoperationer) indbetalinger til pension anset for rimelige i det omfang, de ikke oversteg 18 %.
- Indbetalinger ud over 18% pr. år kunne hverken karakteriseres som sædvanlige eller rimelige, og skulle deles med H.
- Rimelighedsvurderingen i § 16 b skal foretages på tidspunktet for pensionsindbetalingerne.

Hvad med ophørspension?

Eksempel:

M er 55-årig selvstændig landmand, der ikke har nogen form for pension.

H er 52-årig pædagog og har en pension i form af løbende livsbetingede ydelser med en værdi på 1.200.000 kr.

M sælger sit landbrug og indskyder i 2012 2.000.000. kr. på en **ophørspension** efter PBL § 15 A. M og H bliver skilt i 2016.

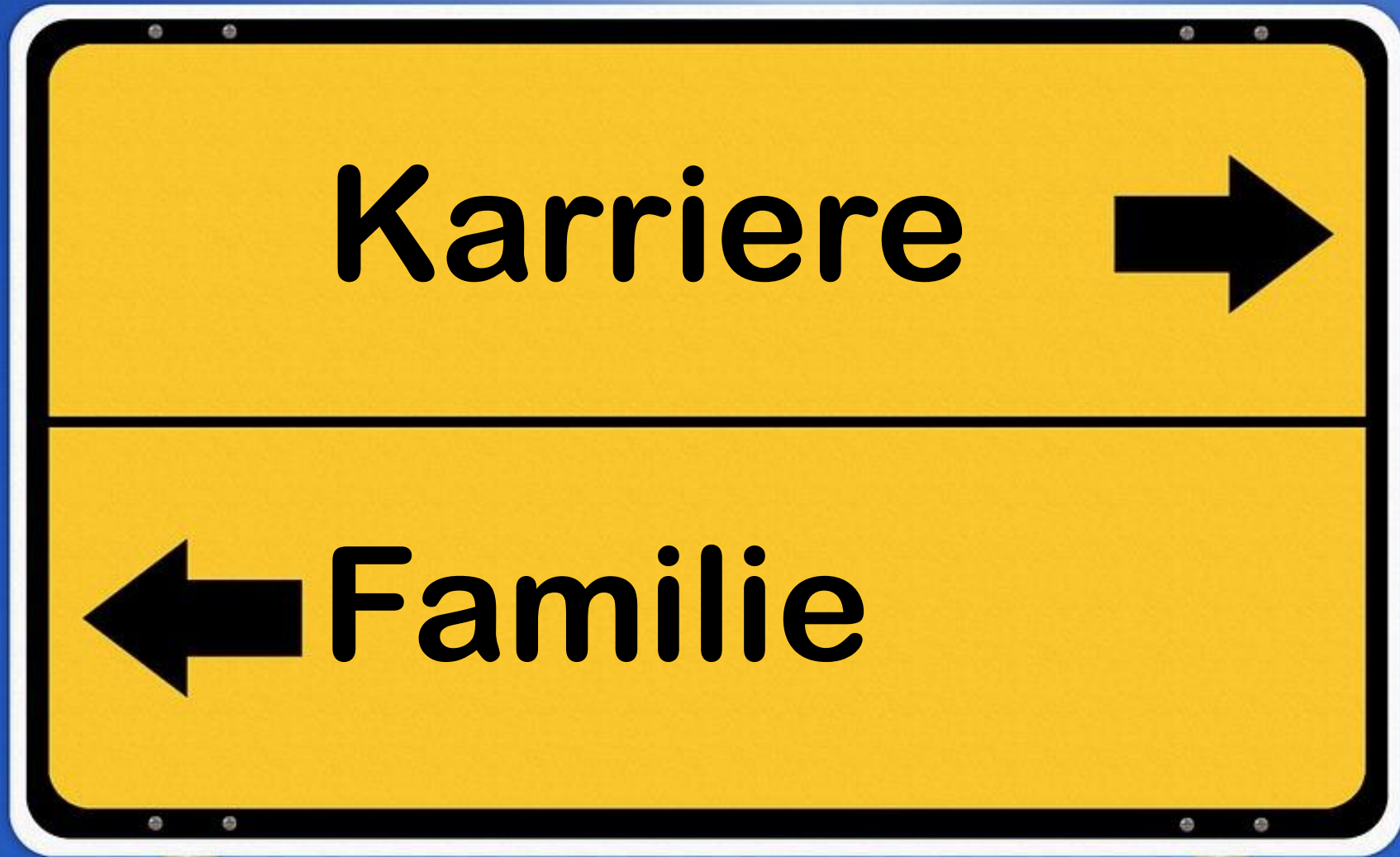
■ *Hvordan er M stillet?*

SVAR: M må kunne forlodsudtage et beløb svarende til værdien af H's pension, dvs. 1.200.000 kr. Det overskydende beløb på 800.000 kr. skal indgå i bodelingen.

■ *Hvad nu, hvis H ikke havde haft nogen pensionsopsparing?*

SVAR: Så skulle hele ophørspensionen indgå i bodelingen.

Fællesskabskompensation, jf. RVL § 16 d

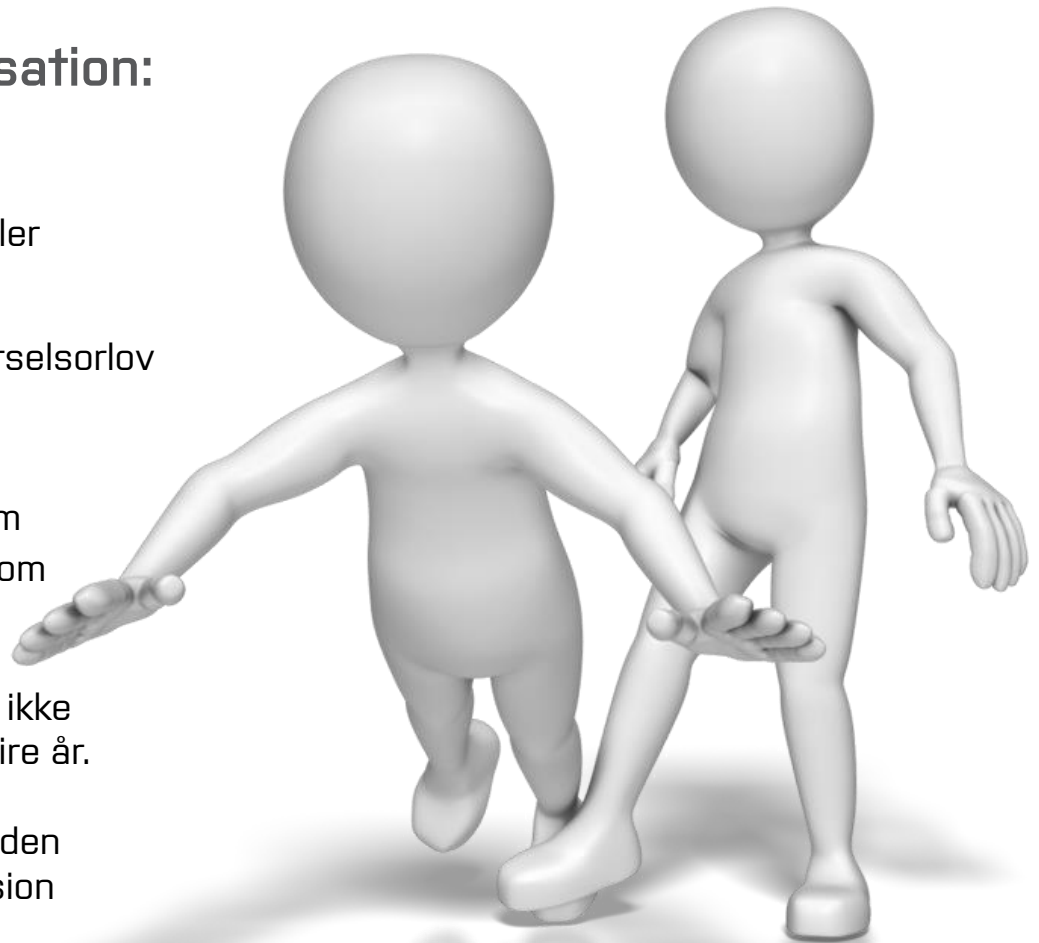
- Kompensationsreglen anvendes i situationer, hvor ægtefæller i fællesskab har besluttet, at én af dem skal være på deltid, orlov eller hjemmegående af hensyn til familien eller den anden ægtefælle.

Fællesskabskompensation, jf. RVL § 16 d

- Man skal så at sige have "ofret" sin egen karriere – og dermed sat sin egen pensionsopsparring på standby – af hensyn til familiefællesskabet.
- Det store spørgsmål: Hvor meget VILLE du have sparet op i pension, hvis du var fortsat ad karrierevejen uden at standse op?
- "Lapning af hul". Opgørelsen af kompensationsbeløbet skal ske med udgangspunkt i det beløb, ægtefællen dokumentérbart ville have opsparet i pension, hvis den pågældende ikke havde været på deltid, haft orlov eller været hjemmearbejdende.
- Kompensationsbeløb efter RVL § 16 d er erstatningslignende - ikke frie skøn.

Benspænd for fællesskabskompensation:

1. Tabet må ikke være en følge af arbejdsløshed eller sygdom. I så fald: Ingen compensation.
 2. Tabet skal være opstået under ægteskabet. Barselsorlov eller deltidsarbejde på grund af børn under en samlivsperiode? Ingen compensation.
 3. Fraværet fra arbejdsmarkedet skal som minimum svare til to års totalt fravær, før der kan blive tale om compensation ved en skilsmisse
- Eksempel:* Hvis en person er på halv tid, gives der ikke pensionskompensation for fravær på mindre end fire år.
4. Kompensationskravet nedsættes i det omfang, den samlivsskadede part har sparet op på anden pension undervejs (opfyldningspension).

Fællesskabskompensations-beløbets størrelse i retspraksis:

Der findes i dag ti afgørelser om fællesskabskompensation.

Der er sket frifindelse i fem sager.

Der er i fem sager tilkendt kompensationer på 100.000 kr., 100.000 kr., 68.500 kr., 46.615 kr. og 25.000 kr.

Morale: Retten i Lyngby er tilsyneladende det bedste sted at anlægge sag om fællesskabskompensation...

Mandag - fredag: 8.30 - 15.00

Rimelighedskompensation, jf. RVL § 16 e

- Man skal efter et længerevarende ægteskab ikke stå tilbage uden pension eller med en meget beskeden pension.
- Der er tale om et skønnet beløb, baseret på ægteskabets varighed, formueforholdene og omstændighederne i øvrigt. Men der er (mange) begrænsninger.
- Reglen er tiltænkt at samle dem op, der ikke kan få fællesskabskompensation.

Rimelighedskompensationsbeløbets størrelse i retspraksis:

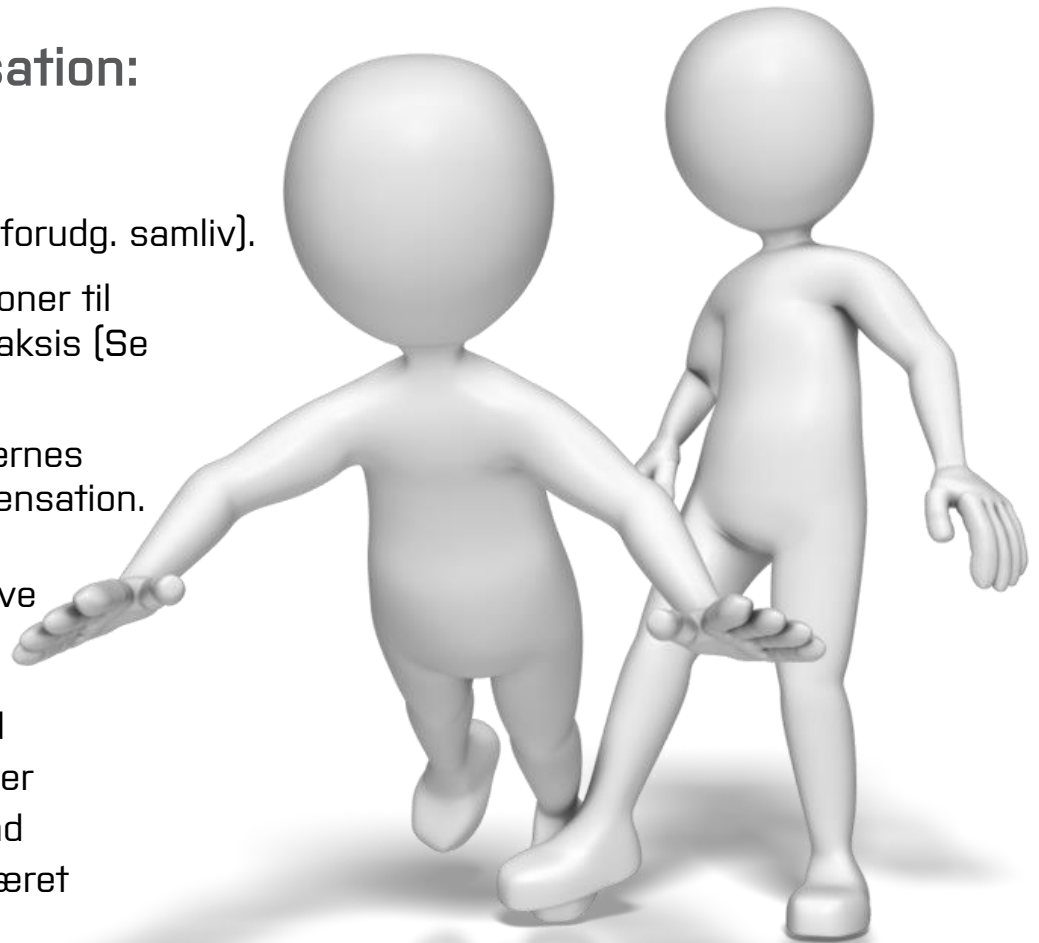
Der findes i dag 14 afgørelser om fællesskabskompensation.

Der er sket frifindelse i ti sager.

Der er i fire sager tilkendt compensationer på 200.000 kr., 200.000 kr., 150.000 kr. og 60.000 kr.

Benspænd for rimelighedskompensation:

1. Ægteskabet skal have varet i mindst 15 år (inkl. forudg. samliv).
2. Reglen forudsætter, at man kan omregne pensioner til livsvarige ydelser, hvilket kan være vanskeligt i praksis (Se dog Synopsis).
3. Der skal være mindst 50.000 kr. i forskel i parternes årlige pensioner. Er forskellen mindre: Ingen kompensation.
4. Personen med den mindste pension må ikke have over 135.000 kr. årligt i pension.
5. Man må ikke ende med at få mere i pension end andre med lignende uddannelser. En hjemmehjælper må således ikke blive ende med mere i pension end andre hjemmehjælpere osv., uanset om hun har været gift med en højesteretsdommer.
6. Hvis den compensationssøgende har fået stort hustrubidrag eller stor boslod: Ingen kompensation.

Hvordan behandles allerede udbetalte pensionsbeløb ved skilsmisse?

Kapitalpensioner?

Ratepensioner?

Livrenter?

Hvordan behandles allerede udbetalte pensionsbeløb ved skilsmisse?

Kapitalpensioner kan holdes uden for deling ved skilsmisse - også efter, at pensionisten har fået de opsparede penge udbetalt.

Dette gælder ikke for udbetalte **ratepensioner** og **livrenter**.

RVL § 16 b, stk. 2:

Ægtefællerne udtager endvidere forlods beløb fra rimelige **kapitalpensionsrettigheder** eller **supplerende engangsydelser**, der allerede er udbetalt, i det omfang beløbene ikke må anses for at være forbrugt. Tilsvarende gælder indtægter af og surrogater for beløbene. Adgangen til forlodsudtagelse gælder ikke beløb, der ved udbetalingen har mistet deres karakter af pensionsopsparing.

En uforklarlig ny opdeling: De beskyttede kapitalpensioner – og de ubeskyttede livrenter og ratepensioner!

Hvordan behandles allerede udbetalte pensionsbeløb i tilfælde af skilsmisse?

- *Eksempel:* Mogens blev pensionist i 2005 og fik i den anledning sin kapitalpension udbetalt. Han fik 480.000 kr. netto, hvilket han brugte på udbetalingen til et sommerhus. Kun Mogens' navn kom på sommerhuset – de havde jo fælleseje, så det gjorde ingen forskel, sagde de i banken. Resten af købesummen 720.000 kr. lånte Mogens.
- Den 03.05.2017 skal de skilles. Gælden er nedbragt af Mogens til 600.000 kr. i de forløbne år. Sommerhusets markedspris er stegt til 2.400.000 kr., så friværdien er 1.800.000 kr.
- *Hvordan er Hanne stillet?*
 - Mogens kan ved bodelingen kan udtage sommerhuset, da udbetalingen er betalt med den udbetalte kapitalpension, jf. RVL § 16 b, stk. 2, 2. pkt.
 - Mogens skal ikke dele sommerhusets friværdis på 1.800.000 kr. med Hanne, selv om de har fælleseje i deres ægteskab.
 - *Hanne har et vederlagskrav på 120.000 kr., jf. RVL § 23, stk. 2, idet fællesejemidler er anvendt på at forbedre et **surrogat** for pensionsrettigheder – det er ikke undtaget via RVL § 23, stk. 4.*

Lov om ægtefællers økonomiske forhold

En moderne lov?

Episode IV

A NEW HOPE

En tynd kop te ...

Nogle hovedpunkter i ægtefælleloven

- Ordet *fælleseje* afløses af "delingsformue", jf. § 5, og *vederlagskrav* af "reguleringskrav", jf. §§ 38-40.
- Beskyttelse af familiens bolig mod salg uden den anden ægtefælles samtykke udvides fra kun at omfatte ejerbolig til også at omfatte andelsbolig, husbåd m.v., jf. § 6
- Ægtefæller gives bedre muligheder for at tilrettelægge deres formueordning ved ægtepagt. Abstrakt sumsæreje, jf. § 12, stk.2, 5) og særeje om gæld, jf. § 18, bliver muligt.
- Ægtepagter skal ikke længere være offentligt tilgængelige.
- Ikke længere tinglysning af gaveægtepagter: En skyldners mulighed for at bringe sin formue i ly for sine kreditorer ved at overdrage den til sin ægtefælle ændres. Da-reglen i RVL § 33 ophæves, så kreditorerne kun har omstødelsesmuligheden i KL § 64.
- Lovvalsreglerne bringes i harmoni med reglerne i de øvrige EU-lande, jf. §§ 62-70.

"Delingsformue"
"Reguleringskrav"

Spørgsmål?

**May the Fourth
be with you!**

Familiejura – 3. maj 2017

Udenlandske ægteskaber
– det skal rådgiver være opmærksom på!

Maryla Rytter Wróblewski

Partner og advokat

Nyborg & Rørdam
Advokatfirma P/S

www.nrlaw.dk

Program

Hvordan håndterer man udenlandske ægteskaber?

Vi får et overblik og ser på reglerne i Danmark og EU:

- Hvilke retsregler anvendes ved skilsmisse/dødsfald?
- I hvilket land skal der oprettes ægtepagt/testamente?
skal der oprettes flere?
- Kan man sikre sig anvendelsen af dansk ret i ægteskabet?
- Hvordan håndterer man aktiver i udlandet?

Vi ser ikke på:

- De nordiske konventioner
-

Udenlandske ægteskaber

De særlige juridiske udfordringer når det udenlandske ægteskab afsluttes (skilsmisse eller død)

- Kompetence
- Lovvalg – både legalt og aktivt
- Anerkendelse

- Skatter/ Afgifter

Lovvalg

Legalt lovvalg

- Dvs. et lovvalg, der følger af IP retten (loven)

Aktivt lovvalg

- Dvs. et lovvalg, der følger af aktiv handling fra ægtefællerne/afdøde.

Universalitet

Behandlingen af et dødsbo eller skifte omfatter alle aktiver og passiver, uanset hvor de befinder sig. Gælder i Danmark, jf. U.2017.323H

Hele en formueordning er omfattet af et legalt eller aktivt lovvalg, jf. princip og ny RVL § 68.

Lovvalg

Internationale privatretlige principper

- Skilsmisse (kan man få skilsmisse)
- Ægtefællebidrag
- Formueordningen og formkrav til ægtepagt (fælleseje, særeje)
- Kompensation
- Formkrav til testamenter (er testamentet gyldigt oprettet)
- Arvestatuttet (f.eks. hvem arver hvad)
- Skifteprocessen (i dødsbo, hvilke skiftemåder er til rådighed)

Skilsmisse: 5 lovvalg

Dødsbo: 4 lovvalg

Uforanderlighed

Princippet om formueforordningens uforanderlighed, og det betyder, at den formueordning, som var gældende ved ægteskabets indgåelse, gælder.

Ny RVL § 64, stk. 5 ændrer dette, så der sker skift efter 5 år.

Forordning 4 / 2009 – underholdspligt

Forordning 2201/2003 – skilsmisse værneting

Forordning 1259/2010 – lovvalg skilsmisse

Forordning 650/2012 – arveret

Forordning 2016/1103 – formueordning ægtefæller

Udenlandske ægteskaber

- Hr. Hansen dør i Polen

- Hr. Hansen har et landbrug i Polen, hvor han opholder sig halvdelen af tiden. Han har også et landbrug i Danmark, hvor han opholder sig den anden halvdel af tiden. Han har også andre aktiver i Danmark
 - Hr. Hansen dør og begraves i Polen
 - Fru Hansen kommer, med hvad der angiveligt er en polsk dødsattest
 - Hvad gør du?
-

Udenlandske ægteskaber - Hr. Hansen - dansk ret

Betænkning nr. 1270 om skifter af dødsboer

”Hvor en processuel indlænding dør i udlandet, vil skifteretten i den retskreds, hvor afdøde havde hjemting, i almindelighed modtage en meddelelse derom via Udenrigsministeriet”

Kompetence - DBSKL § 2

Et dødsbo behandles i den retskreds, hvor afdøde havde hjemting, jf. RPL §§ 235 og 236

Lovvalg – ulovbestemt

Formueordning – mandens domicil på tidspkt. for ÆS indgåelse, uforanderlig

Arvestatuttet – afdødes domicil på tidspkt. dødsfald

Skitemåde – dansk ret, hvis dansk kompetence

Udenlandske ægteskaber - Hr. Hansen - dansk ret

Omfang af dødsboet – ulovbestemte regler

De universelle aktiver, uanset beliggenhed

Afgift – BAL § 9 og § 15

Der betales dansk boafgift af de aktiver, som indgår i dødsboet.

Der betales altid afgift af fast ejendom og fast driftssted.

Der kan lempes for afgift fra andet land, hvis aktiv beliggende i dette land.

Udenlandske ægteskaber

- Hr. Hansen - Arveretsforordningen (polsk ret)

Kompetencen – hovedregel AF art. 4

Et dødsbo behandles, hvor afdøde havde sit sædvanlige opholdssted.

Præamblen 23 - Komplekse tilfælde:

Når afdøde af arbejdsmæssige eller økonomiske grunde havde slået sig ned i udlandet for at arbejde dér, nogle gange for længere tid, men havde bevaret en nær og stabil tilknytning til sit hjemland. I et sådant tilfælde kan afdøde, afhængigt af sagens omstændigheder, anses for stadig at have sit sædvanlige opholdssted i sit oprindelsesland, hvor centret for den pågældendes families livsudfoldelse og den pågældendes sociale liv befandt sig.

Lovvalg

Afdødes sædvanlige opholdssted – art. 21.

Omfang – AF art. 23

Hele arven – dvs. universelle aktiver uanset beliggenhed

Anerkendelse?

Afgift?

Udenlandske ægteskaber - Fru Hansen vil skilles

-
- Hr. Hansen har et landbrug i Polen, hvor han opholder sig halvdelen af tiden. Han har også et landbrug i Danmark, hvor han opholder sig den anden halvdel af tiden. Han har også andre aktiver i Danmark
 - Fru Hansen bor kun på landbruget i Danmark. Hun kommer til dig, fordi hun vil skilles.
 - Hvad gør du?
-

Udenlandske ægteskaber - Hr. Hansen (dansk ret)

Skilsmisse:

- Kompetence – RPL § 448c:
 - Sagsøgerens eller sagsøgtes domicil
- Lovvalg – ulovbestemt:
 - Om der er grundlag for skilsmisse – Dansk ret
 - Om der skal betales ægtefællebidrag – Dansk ret

Udenlandske ægteskaber - Hr. Hansen (dansk ret)

Bodeling

- Kompetence – ÆFSKL § 4:
 - Sagsøgerens eller sagsøgtes hjemting
- Lovvalg – pt. ulovbestemt:
 - Formueordningen – HR: Mandens domicil, da parret blev gift
 - Kompensation ved særeje: Nok dansk ret

- Hr. Hansen (polsk ret – EU ret)

- Kompetence til skilsmisse – Forordning 2201/2003 :
 - Ægtefællernes fælles sædvanlige opholdssted i forskellige former, art. 1
 - Sagsøgers sædvanlige opholdssted, hvis han har opholdt sig der mindst 1 år forud for indgivelsen af anmodningen.
 - Kompetence til bodeling – Polen ikke deltager i forordning
 - Lovvalg:
 - Om der er grundlag for skilsmisse? – Polen deltager ikke i forordning
 - Om der skal betales ægtefællebidrag – Polen deltager ikke i Haagerprotokollen
 - Formueordningen – Polen deltager ikke i forordningen
 - Kompensation: måske en slags bidrag? Måske en slags formuedeling?
-

Udenlandske ægteskaber

- Hr. Kazlauskas dør i Danmark

- En mand fra Litauen, hr. Kazlauskas, arbejder på et landbrug i Danmark
 - Han har ansættelse hos en landmand, hvor han bor som en del af lønnen
 - Han har kone, børn og fast ejendom i Letland
 - Han dør i Danmark
 - Dødsfaldet anmeldes til skifteretten
 - Han har en lønkonto med et indestående på 30.000 kr. Ifølge landmanden har han intet andet
 - Landmanden kontakter dig og beder om råd. Hvad kan du rådgive om?
-

Udenlandske ægteskaber - Hr. Kazlauskas - dansk ret

NYBORG ✕ RØRDAM
ADVOKATFIRMA

Justitsministeriet

”Bopælsbetingelsen skal forstås i overensstemmelse med RPL § 235, stk. 2, og begrebet bopæl skal derfor forstås som det sted, hvor en part har sit varige hjem for sig selv og sin husstand, hvor hans ejendele i almindelighed befinder sig, og hvor vedkommende opholder sig, når han ikke midlertidigt er på rejse, i fængsel eller lignende”

Hvis flere bopæle

Tilknytningen til Danmark skal være mindst lige så stærk som til udlandet

Udenlandske ægteskaber

- Hr. Kazlauskas - Arveretsforordningen (litauisk ret)

Kompetencen – AF art. 4

Et dødsbo behandles, hvor afdøde havde sit sædvanlige opholdssted

AF art. 10

Når afdøde ikke havde sædvanligt opholdssted i en medlemsstat, er der kompetence, hvis der er "goder" i en medlemsstat, og afdøde var statsborger i denne stat, eller det er mindre end 5 år siden, afdøde opgav et sædvanligt opholdssted i denne medlemsstat

Omfang – art. 23

Universelle aktiver uanset beliggenhed

Udenlandske ægteskaber

- Hr. Kazlauskas vil skilles

- En mand fra Litauen, hr. Kazlauskas, arbejder på et landbrug i Danmark
 - Han har ansættelse hos en landmand, hvor han bor som en del af lønnen
 - Han har kone, børn og fast ejendom i Letland
 - Han vil skilles fra sin kone
 - Landmanden kontakter dig og beder om råd. Hvad kan du rådgive om?
-

Udenlandske ægteskaber

- Hr. Kazlauskas (dansk ret)

-
- Kompetence til skilsmisse – RPL § 448c:
 - Sagsøgerens eller sagsøgtes domicil
 - Kompetence til bodeling – ÆFSKL § 4:
 - Sagsøgerens eller sagsøgtes hjemting
 - Lovvalg – pt. ulovbestemt:
 - Om der er grundlag for skilsmisse – Dansk ret
 - Om der skal betales ægtefællebidrag – Dansk ret
 - Formueordningen – HR: Mandens domicil, da parret blev gift
 - Kompensation ved særeje: nok dansk ret

- Kompetence til skilsmisse – Forordning 2201/2003 :
 - Ægtefællernes fælles sædvanlige opholdssted i forskellige former, art. 1
 - Sagsøgers sædvanlige opholdssted, hvis han har opholdt sig der mindst 1 år forud for indgivelsen af anmodningen.
 - Kompetence til bodeling – Litauen ikke deltager i forordning
 - Lovvalg:
 - Om der er grundlag for skilsmisse? – Litauen deltager ikke i forordning
 - Om der skal betales ægtefællebidrag – Litauen deltager ikke i Haagerprotokollen
 - Formueordningen – Litauen deltager ikke i forordningen
 - Kompensation: måske en slags bidrag? måske en slags formuedeling?
-

Udenlandske relationer

- Hr. van der Stroom dør i Danmark

- En mand fra Holland, Hr. van der Stroom, ejer et landbrug i Danmark og andre aktiver i Holland, herunder en fast ejendom
 - Han blev gift i 1999 med sin hollandske hustru. De har sammen boet i Danmark siden år 2000
 - Ægteparret har 2 fælles børn på 8 og 10 år
 - Ægteparret har ikke oprettet ægtepagt eller testamente
 - Hustruen ønsker at drive landbruget videre. Hun har hørt om uskiftet bo og synes, det lyder som en god ide. Hvad rådgiver du hende om?
-

Internationale relationer

- Hr. van der Stroom - dansk ret

NYBORG ✂ RØRDAM
ADVOKATFIRMA

Formueordning (lovvalg)

- HR: Mandens domicillov på tidspunktet for ægteskabets indgåelse. Lyngby skifteret
- U1: Første fælles domicil hvis skiftet sker i forbindelse med ægteskabets indgåelse, jf. U.2000.414V, U.2002.1594/2V
- Formueordningen anses for uforanderlig (uforanderlighed)

Arveret (lovvalg)

- Arveladers sidste domicilland. Det er IKKE nødvendigvis sammenfaldende med skiftekompetencen

Skifteret (lovvalg)

- Altid dansk ret
-

Udenlandske relationer

- Hr. van der Stroom – dansk ret

NYBORG ✂ RØRDAM

ADVOKATFIRMA

Uskiftet bo

- Skifteprocessuelt instrument?
 - Arverettighed?
 - Ret, der udspringer af formueordningen?
-

Internationale relationer

- Hr. van der Stroom søger rådgivning om ægtepagt og testamente

Hr. Van der Stroom med bopæl i Danmark kontakter dig angående ægtepagt og testamente. Hans forhold er som beskrevet på tidligere slide plus følgende:

- Landbrug i Danmark
 - Konti i Holland
 - Lejlighed i Valencia, Spanien
 - Hustru og ung datter i Danmark
 - To særbørn med bopæl i USA og Holland
 - Han ønsker at sikre sin ægtefælle mest muligt, evt. i form af uskiftet bo
-

Udenlandske ægteskaber

- Hr. van der Stroom – Hollandsk ret – EU-retten

Kompetencen – hovedregel AF art. 4

Et dødsbo behandles, hvor afdøde havde sit sædvanlige opholdssted.

Subsidiær kompetence AF art. 10 (2)

Når afdøde ikke havde sædvanligt opholdssted i en medlemsstat, er der kompetence til at træffe afgørelse om "goder" beliggende i denne medlemsstat (og ingen medlemsstat har kompetence efter art. 10, stk. 1)

Aktivt lovvalg muligt

Afdøde kan i testamente pege på sin nationalitetslovgivning, AF art. 22

ÆF kan vælge der, hvor de bor på tidspunktet, FF art. 22

Udenlandske ægteskaber

- Hr. van der Stroom – dansk ret

NYBORG ✂ RØRDAM

ADVOKATFIRMA

Lovvalg formueordning

- HR: Mandens domicillov på tidspunktet for ægteskabets indgåelse.
Lyngby skifteret
 - U1: Første fælles domicil, hvis skiftet sker i forbindelse med ægteskabets indgåelse, jf. U.2000.414V, U.2002.1594/2V
 - U2: Aftale – inden for rammerne af renvoi
 - U3: Tilvalg ved dansk ægtepagt af dansk ret for parter i Danmark
 - U4: Nordiske statsborgere
-

Udenlandske ægteskaber

- Hr. van der Stroom – dansk ret

NYBORG ✕ RØRDAM

ADVOKATFIRMA

Afgift – BAL § 9

Der betales dansk boafgift af de aktiver, som indgår i dødsboet.
Der betales altid afgift af fast ejendom og fast driftssted.

Kompetence - DBSKL § 2

Et dødsbo behandles i den retskreds, hvor afdøde havde hjemting, jf. RPL §§ 235 og 236

Subsidiær kompetence – DSKL § 2, stk. 2

Havde afdøde ikke hjemting i Danmark, kan boet eller dele heraf behandles ved dansk skifteret, hvis

- 1) dansk indfødsret/særlig tilknytning og aktiver der ikke inddrages under skifte i udlandet
- 2) aktiver i Danmark der ikke inddrages under skifte i udlandet

Stk. 4. Anmodningen skal vedlægges samtykkeerklæringer fra samtlige afdødes arvinger

Udenlandske ægteskaber

- Hr. van der Stroom

-
- Overvejelser...
 - Lovvalg vedr. formueordning er ikke underlagt afdødes valg efter dansk ret, men måske alligevel da muligt under hollandsk ret.
 - Tager Spanien eller Holland sig af aktiver placeret der? Hvad med aktiver i Danmark?
 - Kompetencen kan i princippet ikke styres af testamente
 - Lovvalg vedr. arveret er ikke underlagt afdødes valg efter dansk ret
 - Hvad er den afgiftsmæssige konsekvens?
-

Udenlandske ægteskaber

- aktiver i udlandet

Ejerformer

- Under dødsbobehandling vil der være respekt for den måde et aktiv i udlandet ejes på, U.2008.2690
 - Afgiftskonsekvenser?
 - Skattekonsekvenser?
-

KURSUS I NETVÆRKET FAMILIEJURA I LANDBRUGET

Rikke Høgsaa Roding, Jura og Skat

Comwell Hotel
Kongebrogaarden,
den 4. maj 2017

A close-up photograph of two hands, one from the left and one from the right, with fingers spread to form a rectangular frame. Inside this frame is a vibrant sunset or sunrise scene over a field of tall grass and distant trees. The sun is a bright, glowing orb on the horizon, casting a warm, golden light across the sky and the landscape. The background outside the hands is blurred, showing more of the same landscape.

NYT FRA PROJEKT EJERSKIFTE 2020

Hvad er der sket siden sidst og hvad
er der i pipeline indenfor familiejura?

NY FAMILIEJURASIDE I LUFTEN

Familiejura

Familiejura er ikke bare jura - det er også råd og vejledning om, hvordan familien skal sikre sig i ægteskabet og samlivet samt ved skilsmisse og død. For at finde en afklaring af familiejuridiske forhold er det vigtigt at afklare personlige forhold og målsætninger. Familiejuraen bør f.eks. indgå ved overvejelser om køb og salg af ejendom, etablering af virksomhed, deltagelse i selskaber samt i forbindelse med et fremtidigt ejer- eller generationsskifte.

På dette site finder du nyttige informationer, viden og værktøjer om familiejura.

Generelt

Generelt

Find lettilgængelige pjecer om emner indenfor familiejura.

[Læs mere..](#)

Love & Regler

Lovgrundlaget

Få adgang til og overblik over de vigtigste love og regler.

[Læs mere..](#)

Aktuelt

Aktuelt

Find aktuelle og få overblik over nyheder om familiejura.

[Læs mere..](#)

Afgørelser

Afgørelser

Få overblik over meddelelser om udvalgte afgørelser.

[Læs mere..](#)

Værktøjer

Værktøjer til rådgiver

Få værktøjer til, hvordan du rådgiver din kunde.

[Læs mere..](#)

Links

Links

Kom videre til relevante sider om familiejura.

[Læs mere..](#)

VÆRKTØJER TIL RÅDGIVER

- Notat om generationsskifte- og særejeløsninger i landbruget
- Notat om arveforhold
- Notat om formueordninger og sameje
- Notat om umyndiges friarv
- Notat om gaver mellem ægtefæller samt omstødelse af gaver i og uden for konkurs
- Notat om specifikation til og retsvirkning af særeje i ægtepagter
- Notat om landmandens beredskabsplan

Testamenter

- Koncept 1
Testamente med overdragelse til familiepris til LB og tvang ved forlodsarv
- Koncept 2
Arvingers tiltræden af gaveoverdragelse i testamentet
- Koncept 3
Erklæring om samtykke fra søskende om tiltrædelse af overdragelse af ejendom til LB
- Koncept 4
Delvist arveafkald fra LB i forbindelse med modtagelse af ejendommen
- Koncept 5
Testamente med ægtebegunstigende løsning
- Koncept 6
Hensigtserklæring om bodeling
- Koncept 7
Testamente, hvor der er særbørn, og hvor LB som fællesbarn overtager til familiepris og tvang med forlodsarv
- Koncept 8
Testamente fra H med betingelse om ansættelse af M
- Koncept 9
Testamente mellem ægtefæller, hvoraf den ene er insolvent og giver arveafkald

Ægtepagter

- Koncept 1
Koncept til gaveægtepagt
- Koncept 2
Ægtepagt, hvor mandens virksomhed er særeje og mulighed for aftrapning mv.

Andet

- Koncept 1
Koncept til landmandens beredskabsplan

KONCEPTER MV. INDEN FOR FAMILIEJURA (1)

Udvalgt hvilket materiale mv.,
der skal ajourføres /
udarbejdes i projektet i 2017

2 problemstillinger, der går i dybden med

Ekstern bistand ind til at bistå med aktiviteten

KONCEPTER MV. INDEN FOR FAMILIEJURA (2)

Umyndige og landbrug

- Problemstillingen: Ved generationsskifte af landbrugsvirksomhed har ejeren ofte et ønske om, at virksomheden forbliver i familiens eje, også selvom vedkommende måtte dø, før arvingerne bliver myndige. Umyndige kan ikke eje landbrug – hvad gør man så?
- Bistand fra Noe Munck (lektor, juridisk institut, AU)
- Notat indeholdende et eller flere koncepter om umyndige og landbrug, herunder
 - De juridiske rammer, herunder samspil mellem arveloven, værgemålsloven og dødsboskifteloven
 - Mulige løsninger for problemstillingen, herunder muligheder ved succession, båndlæggelse, omdannelse til selskab samt arv til nært familiemedlem, med fokus på:
 - Hvordan er reglerne?
 - Kan landmanden skrive sig ud af det i et testamente? Og hvad skal landmanden i givet fald skrive?
 - Hvad kan landmanden konkret gøre for at tilgodese / sikre den umyndige?
- Kort notat i 2016, som skal erstattes / uddybes
- Udkast til notat er netop modtaget → Forespørgsel hos Statsamtet om godkendelse

KONCEPTER MV. INDEN FOR FAMILIEJURA (3)

Udenlandske forbindelser

- Problemstillingen: Flere og flere udenlandske statsborgere får arbejde i det danske landbrug -> Naturligt øget behov for rådgivning særligt i de tilfælde, hvor den udenlandske statsborger vælger at indgå ægteskab i Danmark eller vælger at tage sin udenlandske familie med til Danmark.
- Spørgsmålene går ofte på:
 - Hvilke retsregler finder anvendelse?
 - I hvilket land skal der oprettes ægtepagt / testamente?
 - Hvilke praktiske forhold skal man være opmærksom på, når den ene ægtefælle er udlænding / landegrænsen krydses?
 - Hvornår kan det være en fordel at oprette ægtepagter / testamenter i flere lande samtidig?
 - Hvordan sikrer man sig, at dansk ret finder anvendelse i ægteskabet?

KONCEPTER MV. INDEN FOR FAMILIEJURA (4)

- Bistand fra Morten Midtgaard Fogt (lektor, juridisk institut, AU)
- Notat om emnet indeholdende fiktive eksempler ud fra udvalgte lande:
 - Udenlandsk statsborgers midlertidige arbejdsophold i DK
 - Udenlandsk statsborgers permanente arbejdsophold i DK (sædvanligt opholdssted, bopæl hhv. domicil i DK)
 - Flytning af familie (samlever, ægtefælle samt eventuelt børn) midlertidigt til DK
 - Flytning af familie (samlever, ægtefælle samt eventuelt børn) permanent til DK
 - Eventuelt danske statsborgeres midlertidige og permanente flytning til DK fra udlandet
- Forslag til juridisk rådgivning
- Udvalgte lande: Holland, Rumænien, Litauen samt Polen
- Notatet forventes færdiggjort i første halvår af 2017

En dag
skal vi alle dø
Snoopy ..

Ja, men alle de
andre dage skal
vi det ikke ..

A photograph of a two-lane asphalt road stretching into the distance under a hazy, dawn or dusk sky. A single, leafless tree stands on the left shoulder. The road is flanked by grass and shrubs. The text is overlaid in the center of the image.

**Målet med workshoppen:
At skabe øget bevidsthed om de
problemstillinger et dødsfald eller
pludselig opstået sygdom kan
udløse, således at enker /
enkemænd er så godt forbedret
som muligt, når / hvis
omstændigheden indtræder.**

MATERIALE TIL FRI AFBENYTTELSE (1)

- Guide til enker og enkemænd i landbruget
- Familie- og arveret – Har du husket at tage stilling?

MATERIALE TIL FRI AFBENYTTELSE (2)

***Flyer til konsulent, der ikke arbejder med dødsbo:
Kunne din kunde med fordel skifte med sine børn?***

Hvornår er et bo fritaget for skat?	
Et dødsbo er skattefrit, hvis	ENLIGE Aktiverne efter fradrag af stuehus og nettoformuen begge er under 2.717.100 kr. (2016) på skæringsdagen i boet. ÆGTEFÆLLER MED FÆLLES BO Fællesboets aktiver efter fradrag af stuehus og nettoformuen er begge under 5.434.200 kr. (2016) på skæringsdagen i boet.
Hvad betyder skattefriheden?	
A. Ved skifte i forbindelse med dødsfaldet	Ved boets salg af aktiver samt ved udlodning til arving er boets fortjeneste skattefri.
B. Ved skifte af uskiftet bo, mens længst levende stadig er i live	Boet er skattefrit af fortjeneste ved udlodning til andre arvinger end ægtefællen – f.eks. til børn. Sælger enken direkte til tredjemand (ikke-arving), er enken altid skattepligtig af avancen.
For arvingen	Får værdien i boopgørelsen som anskaffelsessum → skattefri opskrivning.
Hvad skal du især være opmærksom på?	
Førsteafdøde havde søreje	Afdødes andel af fællesboet og et eventuelt søreje skal holde sig under grænsen for enlige, for at boet er skattefritaget.
Enkens salg af egne aktiver til ikke-arving	Enken er altid skattepligtig ved salg under boets behandling af egne aktiver til tredjemand (ikke-arving).

MATERIALE TIL FRI AFBENYTTELSE (3)

- Landmandens beredskabsplan (virksomhedstestamente) og koncept
- NY: To-do-liste ved landmandens død

Landmandens beredskabsplan
(virksomhedstestamente)

Udgivet af SEGES, 2016

BORDET RUNDT

Tid til faglig sparring,
erfaringsudveksling og
feedback på dine
problemstillinger i et fagligt og
fortroligt rum

Fremtidsfuldmagtsordningen

Lov nr. 618 af 8. juni 2016
om fremtidsfuldmagter

JUSTITSMINISTERIET

Baggrund for ordningen

- Europarådets rekommandation om fremtidsfuldmagter fra 2009
- Konkret behov
- Selvbestemmelse

Processen for ordningens tilblivelse

- 2 x lovforslag
- 2 x behandling i Folketinget
- Praktisk udmøntning
- Forventet ikrafttræden

Hvad er en fremtidsfuldmagt?

- ”Hvilende” fuldmagt
- Fuldmagtsgiver udpeger fuldmægtige på forhånd
- Senere ikrafttræden
- Fuldmagtsgiver ude af stand til at varetage sine forhold
- Pga. sygdom, svækket mental funktion eller helbred el. lign.

Hvem kan oprette en fremtidsfuldmagt?

- Enhver, der er fyldt 18 år, og
- som kan handle fornuftsmæssigt.
- Primære målgruppe

Hvem kan udpeges som fremtidsfuldmægtig?

- En eller flere
- Sideordnede / subsidiære
- Krav til fuldmægtige på tidspunkt for ikraftsættelse
 - Fyldt 18 år
 - Ikke under værgemål
 - Ikke selv har oprettet fremtidsfuldmagt, som er sat i kraft.

Hvilke pligter og beføjelser har en fremtidsfuldmægtig?

- Handle på fuldmagtsgiverens vegne
- Inddrage fuldmagtsgiveren og dennes ægtefælle
- Retshandler med sig selv
- Dokumentation
- Udgifter
- Erstatningsansvar

Hvad kan en fremtidsfuldmagt omfatte?

- Økonomiske og/eller personlige forhold
- Individuelt
- Skabeloner

Hvordan opretter man en fremtidsfuldmagt?

- Hovedregel – digitalt:
 - Digital selvbetjening
 - Notarpåtegning
- Undtagelse – papirbaseret:
 - Statsforvaltningen

Hvornår og hvordan kan en fremtidsfuldmagt sættes i kraft?

- Fuldmagtsgiver ude af stand til at varetage sine forhold
- Pga. sygdom, svækket mental funktion eller helbred el. lign.
- Lægeerklæring
- Forudgående drøftelse – tro og love
- Statsforvaltningen
- Personbogen

Tilsyn med fremtidsfuldmagtsforholdet

- Hvilende tilsyn
- Privat tilsyn

Ændring eller tilbagekaldelse af fremtidsfuldmagt

- Før ikraftsættelsen
 - Samme procedure
- Efter ikraftsættelsen
 - I stand til at forstå betydningen heraf

Ophør af fremtidsfuldmagt

- Fuldmagtsgivers forhold
 - Værgemål
 - Død
- Fremtidsfuldmægtigs forhold
 - Frasiger sig hvervet
 - Værgemål
 - Fremtidsfuldmagt
 - Og der ikke er andre fremtidsfuldmægtige
- Statsforvaltningens afgørelse

Spørgsmål?

JUSTITSMINISTERIET

DLBR

Familiejura i landbruget

Torsdag den 4. maj 2017

Formål

Synliggørelse af værdien af de ydelser
indenfor familiejura, som rådgiver
leverer

Program

- Synliggørelse af værdien af de ydelser indenfor familiejura, som rådgiver leverer
 - Hvorfor er det vigtigt?
 - Gevinster/konsekvenser
 - Hvordan kan det synliggøres?
- Idéer og inspiration til kundebearbejdning
 - Kundedialog – metode
- Afprøvning af metoder til, hvordan fagområdet kan understøttes ved rådgiverens/andre kollegaers dialog med landmandsfamilien
- Erfaringsudveksling og idéforslag til, hvad der videre kan gøres

Hvordan kan rådgiver sætte fokus på at fremme vigtigheden af fagområdet familiejura?

Hvad vil gevinsterne være?

- At I hjælper dem til succes?
- At I skaber værdi for jeres kunder
- At I gør deres tilværelse bedre
- At I viser de muligheder I kan tilbyde
- At I øger kundetilfredsheden – ambassadør
- At I er på forkant med, hvad der skaber værdi for jeres kunder
- At jeres konkurrenter ikke overtager jeres kunde

Hvordan får I sat jeres "ydelse" på agendaen?

"Pakken"

- En forudsætning for at kunne lykkes er naturligvis at du kender din pakke/den ydelse, som du kan tilbyde
 - Dvs. Hvad hedder din ydelse, hvilke fordele og udbytter giver den din kunde
- Hvorfor skal de vælge dig/os?
 - Vækkes om natten – så skal I kunne svare på dette
- Du kunne jo spørge dig selv:
 - Hvis nu det var din egen virksomhed og din økonomi der var i spil og det var liv eller død – hvad ville du så gøre?

Hvad kræver det ellers?

- At være proaktiv - opsøgende
- Indstilling og attitude - måden du møder andre mennesker på

Salg er

At hjælpe din kunde til succes

- Salg er ikke: At sætte fokus på egne produkter/ydelser
- Mange siger de gør det – virkeligheden er at det er de færreste

Dialogforløbet

Forberedelse til dialog - checkliste

1. Du skal sikre dig følgende information ved første kontakt

- Landbrugets natur (navn, branche og andre data)
- Personen som du skal møde - dennes baggrund, herunder navn, og rolle i virksomhedens beslutningsproces
- Hvad forventer den vedkommende at opnå (hvad er hans/hendes "problem")
- Hvad forventer kunden at opnå ved det første "møde"?

2. Lav en liste over personer, der vil blive involveret i beslutningen

- Beslutningstagere
- Brugere af din løsning / service
- Personer, der øver indflydelse på beslutningstageren
- Medspillere ("vores" mand i virksomheden)

Forberedelse til dialog - checkliste

3. Aktiviteter, du bør gennemføre, inden det første "møde"

- Indsaml information (årsregnskab og andet relevant materiale)
- Brug dit netværk til at få kendskab om kunden
- Find andre i DLBR, der kender din kunde, branchen, de ansatte
- Fremsend bekræftelse på afholdelse af møde (og **relevante** DLBR brochurer)
- Få klarhed over, hvor virksomheden ligger, så du kan være fremme til tiden, og at du kan få det første indtryk af virksomheden
- Medtag en referenceliste og eksempler på vort arbejde
- Organiser dit DLBR team
- Afprøv mødet med en kollega, der agerer som kunden

4. Hvad ønsker kunden / den potentielle kunde at opnå med DLBR service

Forberedelse til dialog - checkliste

5. Nedskriv faktorer, der er afgørende for kunden og vores styrke / svagheder

- Hvad er afgørende for kundens valg? Diskutér en strategi med dine kolleger.

6. Hvad forventer du at få ud af det første møde (hvad vil du opnå?)

- Hvad skal være dit mål med mødet?
- Hvor skal du være når du går?

○

7. Overvej de bedste måder til at åbne drøftelsen

- Ideer til løs snak (vejret, lokale nyheder, begivenheder)
- Forbered overgangen til drøftelsen (takke for henvendelsen, udtryk vor interesse, formålet med mødet)
- Afslut med et åbent spørgsmål.

○

Forberedelse til dialog - checkliste

8. Udarbejd åbne spørgsmål

- Hvilke spørgsmål vil du stille?

9. Udform svar til kundens indvendinger og "de svære spørgsmål"

10. Hvilke mulige næste trin kan vi anvende til at lukke drøftelsen

- Aftal næste møde
- Møde eller telefonkontakt med en anden beslutningstager
- Møde med andre, der kan have indflydelse på beslutningen
- Møde med andre fra DLBR, der kan bidrage
- Besøg hos os eller på kundens / den potentielle kundes virksomhed
- Analyse / undersøgelse, der yderligere kan belyse "problemet"
- Tilbud / udkast til tilbud

Indstilling og attitude – mental forberedelse

Din indre tilstand

Hvordan sikrer du dig, at du altid er på toppen når du har brug for det?

- Hvordan kan du frembringe præcis den følelse, som du har brug for?
- Hvad skal du tænke? Hvad skal du se, høre og føle?
- Hvilke overbevisninger vil hjælpe dig?
- Hvis du tror at du kan – eller du tror at du ikke kan?
 - Du er den du tænker
 - Du bliver det du siger
- Hvad er dit mål? Hvor skal du være når samtalen er færdig?
- Dit eget styrkebillede – du skal kende dine styrker

Spørge- og analyseteknik

Præsentation af typer af spørgsmål

- Baggrundsspørgsmål
 - Fortæl mig lidt mere om hvad er det det handler om?
- Behovsspørgsmål
 - Hvad er det som er vigtig for dig at få svar på?
 - Hvad er dine udfordringer?
- Konsekvensspørgsmål
 - Hvad vil der ske, hvis du ikke gør noget?

De gode spørgsmål

- Hvilke spørgsmål ville være gode at stille, når vi taler med vores kollega og skal sætte fokus på at fremme familiejura
- Hvilke spørgsmål ville være gode at stille, når vi taler med en landmand/kvinde og skal sætte fokus på at fremme familiejura
- Tænk også i behovsspørgsmål
- Præsentation finder sted på flip over – vi skriver svarene på flipover

Erfaringsudveksling og idé forslag til, hvad der kan gøres, når I kommer hjem
